

УДК 637.5.04/.07:636.5.033-035

**ENSURING ANIMAL WELFARE IN ORGANIC PRODUCTION
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН ЗА ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА****Kucheruk M.D./ Кучерук М.Д.***d.vet.s.*, associate professor/д.вет.н, доц

ORCID: 0000-0002-8048-533x

Podillia State University»/ Подільський Державний Університет
Kamianets-Podilskyi, Khmelnytskyi region, Ukraine, 32316 / 32316, Хмельницька обл., м.
Кам'янець-Подільський

Анотація. В роботі розглядається органічна технологія вирощування тварин, без антибіотиків, стимуляторів росту. Наводяться переваги виробництва і споживання органічних продуктів харчування. Важливо, щоб споживач і виробник усвідомлювали, що тварини відчувають біль, страх та страждання і робили сумісні кроки до поліпшення стану тварин, забезпечення їм належних етологічних свобод. Збільшення попиту на органічну продукцію з боку споживачів – стимулюватиме і виробників переходити на гуманні технології тваринництва та екологічне землеробство. У статті наводиться порівняльна характеристика органічного та інтенсивного утримання продуктивних тварин. Наголошено на необхідності гуманного ставлення до тварин, врахування їх природніх потреб, забезпечення їм можливості задоволення 5 свобод.

Ключові слова: органічне виробництво, благополуччя тварин, добробут тварин, 5 свободи, якість продукції

Annotation. The work deals with the organic technology of raising animals without antibiotics or growth stimulants. The advantages of production and consumption of organic food products are given. It is important that the consumer and the producer realize that animals feel pain, fear and suffering and take compatible steps to improve the condition of animals and ensure their proper ethological freedoms. Increasing demand for organic products from consumers will also stimulate producers to switch to humane animal husbandry technologies and ecological agriculture. The article provides a comparative description of organic and intensive keeping of productive animals. The need for a humane treatment of animals, taking into account their natural needs, and providing them with the opportunity to enjoy the 5 freedoms is emphasized.

Keywords: organic production, animal welfare, animal welfare, 5 freedoms, product quality

Серед свідомих споживачів, які бажають собі та своїм дітям здоров'я та довголіття, користується значним попитом продукція органічного виробництва. Однак на українському ринку, в умовах військового стану, представлена вона досить обмеженим колом виробників і часто пересічному покупцю немає можливості щоденно купувати екологічно чисту продукцію. До того ж через певний її дефіцит - ціни дещо завищені.

Продукція, що отримана шляхом органічного фермерства відрізняється високою якістю через відповідні вимоги до її виробництва та сертифікації.

Органічні продукти — продукція сільського господарства та харчової промисловості, виготовлена відповідно до затверджених правил (стандартів), які передбачають мінімізацію використання пестицидів, синтетичних мінеральних добрив, регуляторів росту, штучних харчових добавок, а також забороняють використання ГМО [1].

При вирощуванні рослин на полях використовують тільки біоорганічне добриво, а для боротьби зі шкідниками застосовують фізичні та біологічні методи: ультразвук, шум, світло, пастки, температурні режими.

У більшості країн світу чітко працюють закони щодо захисту тварин від жорстокого ставлення та існує поліція, що здійснює контроль та нагляд. Великий вплив на дотримання норм гуманності до тварин мають волонтерські зоозахисні організації та громадськість.

Органічне виробництво, на сьогоднішній день, представлене невеликими приватними господарствами. Магазини, що спеціалізуються на реалізації екологічної та безпечної продукції, часто експортують її з інших країн, не підтримуючи вітчизняного виробника.

Разом з тим, за інтенсивного ведення тваринництва вимоги щодо благополуччя тварин виконуються не в повній мірі. Оскільки кожне господарство прагне розвиватись і розширюватись, а рентабельність господарства залежить від кількості виробленої продукції. Натомість органічне виробництво сконцентровує свої зусилля на якісних показниках продукції, отримуючи за її екологічність і натуральність додану вартість і повагу споживачів. Для успішного ведення органічного виробництва варто поєднувати традиційні екстенсивні методи з новітніми науковими розробками.

При наявності на фермах сучасного устаткування, комп'ютеризації контролю параметрів мікроклімату є можливість виходу підприємств на новий рівень господарювання. Однак це пов'язане з певними ризиками, особливо щодо захворювань тварин. Звичні і дешеві антибіотики майже 100 % гарантують виживання і здоров'я поголів'я. Натомість страждає якість продукції через залишкові кількості антибіотичних речовин і, як наслідок,

здоров'я споживачів (особливо дітей). Через постійне застосування антибіотиків у продукції тваринництва накопичуються антибіотикорезистентні мікроорганізми, які здатні передаватися і до людей. За органічного заборонено використовувати профілактичні антибіотики.

Кормові добавки і антибіотики можуть бути замінені аналогічними препаратами, виготовленими на основі рослинних компонентів (фітобіотики, фітогеники), із використанням натуральних ефірних олій [4]. На зміну антибіотикам приходять нутріцевтики. Нутріцевтики – речовини, що нормалізують травні процеси в організмі та позитивно впливають на обмін речовин [2].

Досить широко розповсюдженими їх представниками є пребіотики (харчові волокна), які сорбують на себе і виводять із організму патогенні мікроорганізми. А також пробіотики, які поліпшують стан травного каналу (коригують популяцію кишкового біоценозу), стимулюють краще зростання тварин. Пояснюється ця стимуляція просто: тварини не витрачають енергію корму на боротьбу із патогенами, що бомбардують імунну систему, а витрачають її для нарощення живої маси і гармонійного росту і розвитку відповідно до реалізації генетичного потенціалу.

Недостатньо, на нашу думку, також регламентовано забій с-г тварин. Відчуття панічного страху, коли тварини спостерігають процес забою собі подібних також викликає стрес, що негативно відображається на якості м'яса, збільшується проникність судин і рівень його мікробного обсіменіння.

У органічному тваринництві особливу увагу приділяють кормам (без консервантів, стимуляторів росту) та безстресовим умовам утримання й транспортування й забою.

Скупчене утримання, просторова ізоляція є потужними стрес-факторами, дискомфорт від обмеження у просторі, неможливості задоволення природних потреб тощо. Внаслідок цього в організмі тварин виробляються біологічно-активні речовини (гормони стресу та страху), які можуть негативно вплинути на якість, поживність, харчову повноцінність і безпечність м'яса.

Ще в 1976 році була прийнята «Інструкція з дотримання благополуччя продуктивних тварин». Цей документ послужив базою ведення тваринництва для всіх країн (членів ЄС). У ньому регламентувалися: умови утримання, годівлі, експлуатації, лікування та профілактики, транспортування, завою тварин тощо.

П'ять свобод:

1. Свобода від голоду та спраги (Доступ до їжі та води, які підтримують здоров'я тварини та її активність)

2. Свобода від дискомфорту (відсутність кліток чи прив'язе, відповідне місце проживання, що містить укриття та достатнє місце для відпочинку тварини)

3. Свобода від болю, травм чи хвороб (Турбота про здоров'я тварини .Регулярні обстеження діагностика та лікування за участю кваліфікованого ветеринарного лікаря)

4. Свобода природної поведінки (Надання тварині сприятливих умов, пристосувань, можливості задовольняти етологічні потреби (ігри, вивчення довкілля, турбота про потомство тощо), та компанії собі подібних)

5. Свобода від страху та стресу (Виключення з життя тварин подій та відносин, які можуть призвести до моральних страждань). Ці положення також регламентовані в Законі України "Про захист тварин від жорстокого поводження".

Отже питання добробуту тварин потребують додаткового всебічного вивчення і зменшення числа «Винятків із правил виробництва органічної продукції та/або сировини» для належного самопочуття тварин, що утримуються в неволі з метою одержання від них якісної і безпечної продукції.

Висновки

Традиційне вирощування не забезпечує добробуту тваринам та є негуманним через низку факторів, зокрема тварини відчувають біль та страждання внаслідок патологій та захворювань, пов'язаних з неналежним утриманням, стрес-чинників. При вирощуванні тварин за органічного ведення

господарювання їм забезпечуються комфортні умови існування. Ріст і розвиток тварин відбувається природним шляхом без стимулювання продуктивності та втручання в гомеостаз організму.

Література:

1. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України 2496-VIII, зі змінами від 05.08.2021 // Відомості Верховної Ради України. – 2018, № 36, ст.275.

2. Kucheruk M. (2018) Humane attitude to productive poultry in organic production *Scientific Horizons* 71(9-10):52-58 DOI: 10.33249/2663-2144-2018-71-9-10-52-58

3. Broom, D. M. (2004). Bienestar animal. In Galindo Maldonado, F. & Orihuela Trujillo, A. (Eds.). *Etologna Aplicada* (pp. 51-87). Mexico City: U.N.A.M.

4. Kucheruk, M. D., Zasekin, D. A. & Dimko, R. O. (2017). Sanitary and hygienic conditions of poultry keeping for organic cultivation as a factor of productivity. *Bioresursy i pryrodokorystuvannia Ukrainy*, 9 (5-6), 116–125 [in Ukrainian].

5. Geng A L, Liu H G, Zhang Y., Effects of indoor stocking density on performance, egg quality, and welfare status of a native chicken during 22 to 38 weeks *Poult Sci.* 2020. 99(1):163-171. doi: 10.3382/ps/pez543. Epub 2019 Dec 30

Статья отправлена: 10.01.2022 г.

© Кучерук М.Д.